

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta (HE 198/2020 vp)

Suomen Vanhempainliitto kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallisen asiantuntijalausuntonsa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta.

Vaikutukset perheille ja yhteiskunnalle

Esityksen tavoitteena on osana hallituksen työllistämistoimia parantaa työllisyyttä lieventämällä varhaiskasvatuksen maksujen aiheuttamaa kannustinloukkuvaikutusta. Esityksellä tuetaan myös hallituksen tavoitetta nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta.

Varhaiskasvatus on ensisijaisesti lapsen oikeus, eivätkä varhaiskasvatusmaksut saa muodostaa estettä varhaiskasvatukseen osallistumiselle. On muistettava, että huoltajien pohtiessa lapsensa varhaiskasvatukseen osallistumista, on varhaiskasvatuksen laatu erittäin tärkeä valintaan vaikuttava tekijä. CHILDCARE-hankkeen kyselytutkimuksen (2019) mukaan neljävuotiasta kotona hoitavista huoltajista vajaa puolet koki, ettei varhaiskasvatuksen laatu vastannut heidän toiveitaan. Varhaiskasvatuksen laatuun on kiinnitettävä erityistä huomioita ja laadun kehittämistyötä on tehtävä jatkuvasti.

Varhaiskasvatus on hyvin kustannustehokas lapsiperheiden palvelu ja maksujen alentamisella voidaan osittain ohjata perheiden valintoja. Maksuja alentamalla varhaiskasvatuksen piiriin tulee todennäköisesti lapsia, jotka eivät siellä toistaiseksi ole. Osa näistä lapsista on heitä, jotka hyötyvät erityisesti säännöllisestä varhaiskasvatukseen osallistumisesta, kuten haavoittuvissa olosuhteissa elävien perheiden lapset ja maahanmuuttajataustaisten perheiden lapset.

Asiakasmaksuissa tapahtuva muutos kannustaa huoltajia ottamaan vastaan myös osa-aikaisia työsuhteita. Työmarkkinat ovat kuitenkin tällä hetkellä osittain erittäin haastavat ja osalla kotona lasta hoitavista huoltajista on vaikeuksia työllistyä. Työnteon kannusteiden parantuessa ja sitä seuraavan työllisyyden kasvun seurauksena yhteiskunnalle syntyy muita säästöjä ja tulonlisäyksiä sosiaaliturvan säästöinä ja verotulon lisäyksinä.

Monissa maissa maksupolitiikalla pyritään edistämään lapsen varhaiskasvatukseen osallistumista. On hyvä, että Suomi seuraa maksuja alentaessaan monia muita Euroopan maita. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja on tärkeä tarkastella kokonaisuutena, jolloin lasten varhaiskasvatukseen osallistumista sekä lapsiperheiden lastenhoidontukia tarkastellaan ja kehitetään samanaikaisesti.

Yksityinen palveluntuottaja

Asiakasmaksulaki ja maksualennus eivät koske yksityistä palveluntuottajaa. Kunnissa tulee ratkaista se, miten yksityinen varhaiskasvatus voi pysyä tasapuolisena vaihtoehtona perheille. Erityisen tärkeää tämä on kunnissa, joissa yksityistä palveluntarjontaa on paljon. Mikäli yksityiset palveluntuottajat pitävät palvelumaksunsa nykyisen tasoisina, yksityinen varhaiskasvatus muuttuu jatkossa perheille suhteessa kalliimmaksi kunnalliseen varhaiskasvatukseen verrattuna. Tästä voi seurata se, että osa perheistä vaihtaa yksityisestä kunnalliseen varhaiskasvatukseen, mikä aiheuttaa painetta kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen. Perheiden varhaiskasvatusvalintaan vaikuttavia tekijöitä ovat usein myös varhaiskasvatusyksikön sijainti tai pedagoginen painotus, jolloin palvelun kustannus ei ole ainoa valintaan vaikuttava tekijä.

Helsingissä 16.11.2020

Ulla Siimes
toiminnanjohtaja

Merja Korhonen
varhaiskasvatuksen asiantuntija